

AGDER STATSADVOKATEMBETER

Helse og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

postmottak@hod.dep.no

Deres ref.:
201203909-/LIT

Vår ref.: (bes oppgitt v/svar)
563.2 22/12/12 - 110
JJØ.

Dato:
16.11.2012

Høring – endringer i psykisk helsevernloven – varsel til fornærmede eller etterlatte mv.

Statsadvokaten har notert at lovgiver de senere år i atskillig grad har styrket rettsvernet til fornærmede og etterlatte i straffesaker. Dette er en utvikling som ønskes velkommen herfra.

Det fremgår av høringsnotatet, med videre henvisninger til straffgjennomføringslovens bestemmelser, at kriminalomsorgen i dag har en omfattende plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte om tidspunkt for permisjoner, straffavbrudd, løslatelse fra fengselsstraff mv., dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte. Reglene fremstår - etter statsadvokatens oppfatning - som vel balanserte i de kryssende hensyn som foreligger mellom denne gruppen, og den domfelte. Retningslinjene for saksbehandlingen synes å være grundige, slik at varsel synes å kunne gis i de "riktige" sakene.

Statsadvokaten støtter forslaget om at varsling til fornærmede eller dennes etterlatte ved domfellelse etter straffeloven § 39 skal gis når det er "av betydning" for gruppen som nevnt.

Statsadvokaten kan ikke se at det er tungtveiende hensyn som tilsier at varsel til fornærmede eller dennes etterlatte skal være mindre omfattende avhengig av om gjerningspersonen kan idømmes fengselsstraff enn om vedkommende overføres til dom på tvungent psykisk helsevern. Siden domfellelse på overføring til tvungent

Besøksadresse
Tinghuset
Rådhusgt.34, Kristiansand

Postadresse
Postboks 504 - Lund
4605 Kristiansand

Telefon
38176440

Telefaks
38 17 60 02

E-mail: post.agder@statsadvokatene.no

psykisk helsevern etter lovens kapittel 5 er strenge, både mht alvorlighetsgrad i handlinger, samt kravet til gjentakelse av nye alvorlige handlinger, antar statsadvokaten at varsel må gis av helsemyndighetene i et stort antall av sakene. Statsadvokaten tiltrer fullt ut de foreslåtte reglene, herunder hvem som skal varsles og saksbehandlingsreglene.

Statsadvokaten tillater seg å reise problemstillingen om informasjon til fornærmede eller dennes etterlatte, som omtalt i høringsbrevet, skal avgrenses til tilfeller hvor det er gitt dom på tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 39 jfr. lov om psykisk helsevern kapittel 5.

Problemstillingen kan være som følger:

En person som er straffri etter straffeloven § 44 begår for eksempel en voldtekt eller et drap. Vilkåret for overføring til dom på tvungent psykisk helsevern i straffeloven § 39, at lovbrøteren har begått en alvorlig seksualforbrytelse eller voldsforbrytelse, vil da etter praksis være oppfylt.

Dersom vilkåret om nærliggende gjentakelsesfare for at han på nytt vil begå en slik forbrytelse er oppfylt, er det kun et vilkår som gjenstår for at han kan overføres til dom på tvungent psykisk helsevern. Dette er vilkåret som fremgår av lovens § 39 første ledd; ” det anses nødvendig å verne samfunnet” med overføring til tvungent psykisk helsevern jf. psykisk helsevernloven kapittel 5.

Situasjonen kan være at gjerningsmannen ved dom blir overført til tvungent psykisk helsevern. Den domfelte kan begjære opphør av dom på tvungent psykisk helsevern ett år etter at overføringsdommen er endelig, jfr. straffeloven § 39b tredje ledd. Dersom domstolen på dette tidspunkt vurderer at administrativt tvungent helsevern etter lov om psykisk helsevern kapittel 3 er tilstrekkelig for å verne samfunnet, at det ikke er nødvendig med dom etter kapittel 5 i samme lov, er det ikke grunnlag for å videreføre dom på tvungent psykisk helsevern.

I denne situasjonen vil fornærmede, dersom reglene som foreslått i høringsbrevet blir iverksatt, få informasjon om gjennomføringen av helsevernet i tiden hvor gjerningsmannen er undergitt dom på tvungent psykisk helsevern etter lovens kapittel 5. Når det administrative tvungne helsevernet etter lovens kapittel 3 iverksettes, vil fornærmede eller dennes etterlatte ikke få slik informasjon som foreskrives i lovutkastet.

Statsadvokaten kan vanskelig se at fornærmede eller dennes etterlatte har mindre behov for informasjon om gjennomføringen av helsevernet dersom gjerningspersonen overføres til administrativt tvungent psykisk helsevern etter lovens kapittel 3, enn dom på tvungent psykisk helsevern etter kapittel 5. Statsadvokaten vil anføre at fornærmede eller deres etterlatte da kan ha et større behov for informasjon om hvilket regime gjerningsmannen er undergitt eller hvor han oppholder seg. En viser bl.a. til at påtalemyndigheten, ved et administrativt tvungent helsevern etter lov om psykisk helsevern kapittel 3, ikke har partsstilling og derfor ikke kan påklage de vedtak som den behandlingsansvarlige treffer om gjennomføringen av det psykiske helsevern, for eksempel overføring fra lukket institusjon til en boenhet uten

døgnkontinuerlig tilsyn. Dette i motsetning til dom på tvungent psykiske helsevern hvor påtalemyndigheten er gitt partsstilling, jfr. lovens § 5-4 første ledd.

Dersom gjerningsmannen på et tidspunkt hvor han er undergitt administrativt tvungent helsevern etter lovens kapittel 3, ikke lenger anses for å ha en "alvorlig sinnslidelse", jr. § 3-3, oppfylder vedkommende ikke et av grunnvilkårene for det administrative tvungne psykiske helsevernet. Dette i motsetning til dom på tvungent psykisk helsevern. Den behandlingsansvarlige kan da ikke holde gjerningspersonen tilbake i institusjon. Statsadvokaten er av den oppfatning at fornærmede eller dennes etterlatte for eksempel bør få informasjon om at gjerningsmannen ikke kan holdes tilbake i institusjon ved tvang, og at han evt. kan påtreffes.

Statsadvokaten støtter forslaget om endring av taushetsplikt som beskrevet i pkt. 8 i høringsbrevet, som gjør det mulig for den faglige ansvarlige å gi påtalemyndigheten og retten de opplysninger som er nødvendig for å vurdere om besøksforbud bør nedlegges etter straffeprosessloven § 222a. Det antas at dette kan styrke trygghetsfølelsen for fornærmede eller dennes etterlatte. En ser ikke at det foreligger tungtveiende hensyn mot at den behandlingsansvarlige skal kunne gi slik informasjon.

Statsadvokaten noterer at lovforslaget vedr. endring av taushetsplikt avgrenses til de tilfeller hvor det gis dom på tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 39 jfr. lov om tvungent psykisk helsevern kapittel 5. Statsadvokaten er av den oppfatning at lovgiver bør vurdere om tilsvarende regler bør innføres også ved administrativt tvungent psykisk helsevern etter lovens kapittel 3. Når det gjelder begrunnelsen vises til det som fremgår ovenfor.

Jostein Johannessen
statsadvokat

Kopi: Riksadvokaten